

Medicijnverstrekking Opmaat

Kaart 2.09

Ouders

Verantwoordelijke

**Directie: Raymond de Haan
Coördinator BHV**

Geëvalueerd

Eenmaal per schooljaar: BHV-ers

Inleiding en doel:

Leerkrachten worden regelmatig geconfronteerd met leerlingen die klagen over pijn die meestal met eenvoudige middelen te verhelpen is, zoals hoofdpijn, buikpijn, oorpijn of pijn ten gevolge van een insectenbeet. Ook krijgt de directeur steeds vaker het verzoek van ouder(s)/verzorger(s) om hun kinderen de door een arts voorgeschreven medicijnen toe te dienen. (Voor de leesbaarheid van het stuk zullen we hierna spreken over ouders wanneer wij ouder(s) en verzorger(s) bedoelen).

Een enkele keer wordt werkelijk medisch handelen van leerkrachten gevraagd zoals het geven van sondevoeding, het toedienen van een zetpil of het geven van een injectie. De directeur aanvaardt met het verrichten van dergelijke handelingen een aantal verantwoordelijkheden.

Leerkrachten begeven zich dan op een terrein waarvoor zij niet gekwalificeerd zijn.

Met het oog op de gezondheid van kinderen is het van groot belang dat leerkrachten in dergelijke situaties zorgvuldig handelen. Zij moeten daarbij over de vereiste bekwaamheid beschikken. De school moet zich realiseren dat wanneer zij fouten maakt of zich vergist, zij voor deze handelingen aansprakelijk gesteld kan worden.

Met deze kwaliteitskaart beogen we duidelijk en binnen de kaders van wet-en regelgeving aan te geven hoe er gehandeld wordt in bepaalde situaties.

Informatie voor ouders/verzorgers

Er zijn vier situaties die we kunnen onderscheiden:

- Het kind wordt ziek op school
- Het verstrekken van medicijnen op verzoek
- Medische handelingen
- Acute situaties

Wat registreren in leerlingvolgsysteem?

Indien wenselijk/noodzakelijk worden door de leerkracht gegevens in ESIS (LoVs) geregistreerd.

Heel specifiek kan er een instructiekaart worden opgenomen in de klassenmap.

Op schoolniveau worden specifieke leerlingen opgenomen in de map BHV-noodplan. (kantoor directie)

Tijdpad, acties, tijd, eigenaar, verantwoordelijke(n), overig: Uitsplitsing situaties en bijlagen:

In de eerste situatie is er vaak geen keuze. De leerling wordt ziek of krijgt een ongeluk en de leerkracht moet direct bepalen hoe hij/zij moet handelen. Bij de tweede en de derde situatie kan de directeur kiezen of zij/hij wel of geen medewerking verleent aan het geven van medicijnen of het uitvoeren van een medische handeling. Voor de individuele leerkracht geldt dat hij mag weigeren handelingen uit te voeren waarvoor hij/zij zich niet bekwaam acht.

Hieronder wordt elk onderdeel beschreven. In de bijlagen vindt men het betreffende toestemmingsformulier en bekwaamheidsverklaring. (bijlage 1 t/m 4)

1. Het kind wordt ziek op school

Regelmatig komt een kind 's morgens gezond op school en krijgt tijdens de schooluren last van hoofd- buik- of oorspijn. Ook kan het bijvoorbeeld door een insect geprikt worden. Een leerkracht verstrekt dan vaak - zonder toestemming of medeweten van ouders - een 'paracetamolletje' of wrijft Azaron op de plaats van een insectenbeet.

In zijn algemeenheid is een leerkracht niet deskundig om een juiste diagnose te stellen. De grootst mogelijke terughoudendheid is hier dan ook geboden. Uitgangspunt moet zijn dat een kind dat ziek is naar huis moet.

De directeur/leerkracht zal, in geval van ziekte, altijd contact op moeten nemen met de ouders om te overleggen wat er moet gebeuren (is er iemand thuis om het kind op te vangen, wordt het kind gehaald of moet het gebracht worden, moet het naar de huisarts, etc.?).

Ook wanneer een leerkracht inschat dat het kind bij een eenvoudig middel gebaat is, dan moet altijd eerst contact gezocht worden met de ouders. Er moet toestemming gegeven worden door de ouder(s) om een bepaald middel te verstrekken.

Problematisch is het wanneer de ouders en andere, door de ouders aangewezen vertegenwoordigers, niet te bereiken zijn. Het kind kan niet naar huis gestuurd worden zonder dat daar toezicht is. Ook kunnen de medicijnen niet met toestemming van de ouders verstrekt worden. De leerkracht kan dan besluiten, eventueel na overleg met een collega, om zelf een eenvoudig middel te geven. Daarnaast moet hij/zij inschatten of niet alsnog een (huis)arts geraadpleegd moet worden. Raadpleeg bij twijfel altijd een arts. Het blijft zaak het kind voortdurend te observeren. Iedere situatie is anders.

Enkele zaken waarop gelet zou kunnen worden:

- toename van pijn
- misselijkheid
- verandering van houding (bijvoorbeeld in elkaar krompen)
- verandering van de huid (bijvoorbeeld erg bleke of hoogrode kleur)
- verandering van gedrag (bijvoorbeeld onrust, afnemen van alertheid)

Realiseer u dat u geen arts bent en raadpleeg, bij twijfel, altijd een (huis)arts. Dit geldt uiteraard ook wanneer de pijn blijft of de situatie zich verergert.

2. Het verstrekken van medicijnen op verzoek

Kinderen krijgen soms medicijnen of andere middelen voorgeschreven die zij een aantal malen per dag moeten gebruiken, dus ook tijdens schooluren. Te denken valt bijvoorbeeld aan pufjes voor astma, antibiotica, of zepillen bij toevallen. Ouders vragen dan aan de school deze middelen te willen verstrekken.

In deze situatie is de toestemming van de ouders gegeven.

(Eventueel te gebruiken als bijlage bij het inschrijfformulier van de school)

Het is in dit geval van belang deze toestemming schriftelijk vast te leggen. (zie bijlage 1). Meestal gaat het niet alleen om eenvoudige middelen, maar ook om middelen die bij onjuist gebruik tot schade van de gezondheid van het kind kunnen leiden.

Wanneer het gaat om het verstrekken van medicijnen gedurende een lange periode moet regelmatig met ouders overlegd worden over de ziekte en het daarbij behorende medicijngebruik op school. Een goed moment om te overleggen is wanneer ouders een nieuwe voorraad medicijnen komen brengen.

Enkele praktische adviezen:

- Neem de medicijnen alleen in ontvangst wanneer ze in de originele verpakking zitten en uitgeschreven zijn op naam van het betreffende kind
- Lees goed de bijsluiter zodat u op de hoogte bent van eventuele bijwerkingen van het medicijn
- Noteer op een aftekenlijst als het medicijn aan het betreffende kind wordt toegediend.

Mocht de situatie zich voordoen dat een kind niet goed op een medicijn reageert of dat er onverhoopt toch een fout gemaakt wordt bij de toediening van een medicijn bel dan direct met de huisarts of specialist in het ziekenhuis. Bel bij een ernstige situatie direct het landelijk alarmnummer 112. Zorg in alle gevallen dat u duidelijk alle relevante gegevens bij de hand hebt, zoals: naam, geboortedatum, adres, huisarts en/of specialist van het kind, het medicijn dat is toegediend, welke reacties het kind vertoont (eventueel welke fout is gemaakt).

3. Medische handelingen

In hoog uitzonderlijke gevallen zullen ouders aan de school vragen handelingen te verrichten die vallen onder medisch handelen. Te denken valt daarbij aan het geven van sondevoeding, het meten van de bloedsuikerspiegel bij suikerpatiënten door middel van een vingerprikje.

In zijn algemeenheid worden deze handelingen door de Thuiszorg of de ouders zelf op school verricht. In zeer uitzonderlijke situaties, vooral als er sprake is van een situatie die al langer bestaat, wordt door de ouders wel eens een beroep op de school gedaan.

Omdat uiteindelijk het bestuur verantwoordelijk is, is het toch nodig om dit te beschrijven.

Het zal duidelijk zijn dat de ouders voor dergelijke ingrijpende handelingen hun toestemming moeten geven. Zonder toestemming van de ouders kan de school al helemaal niets doen. Gezien de ingrijpendheid van de handelingen moet de directeur/leerkracht een schriftelijke toestemming van de ouders vragen. (zie bijlage 4). Voor de hierboven genoemde medische handelingen heeft de wetgever een aparte regeling gemaakt. De Wet Beroepen in de Individuele Gezondheidszorg (Wet BIG) regelt wie wat mag doen in de gezondheidszorg. De wet BIG is bedoeld voor beroepsbeoefenaren in de gezondheidszorg en geldt als zodanig niet voor onderwijzend personeel. Dat neemt niet weg dat in deze wet een aantal waarborgen worden gegeven voor een goede uitoefening van de beroepspraktijk aan de hand waarvan ook een aantal regels te geven zijn voor schoolbesturen en leraren als het gaat om in de wet BIG genoemde medische handelingen.

Bepaalde medische handelingen - de zogenaamde voorbehouden handelingen - mogen alleen worden verricht door artsen. Anderen dan artsen mogen medische handelingen alleen verrichten in opdracht van een arts. De betreffende arts moet zich er dan van vergewissen dat degene die niet bevoegd is, wel de bekwaamheid bezit om die handelingen te verrichten.

Aansprakelijkheid

Voorafgaande is ook van toepassing wanneer een leerkracht bij een leerling een medische handeling verricht. Technisch gezien vallen leerkrachten niet onder de wet BIG. Deze geldt alleen voor medische- en paramedische beroepen. Soms worden leerkrachten betrokken bij de zorg rond een ziek kind en worden daarmee partners in de zorg. In zo'n geval kan het voorkomen dat leerkrachten gevraagd wordt om een medische handeling bij een kind uit te voeren. Deze, niet alledaagse, positie van de leerkracht moet hierbij serieus genomen worden. Daarom moet een leraar een gedegen instructie krijgen hoe hij de handeling moet uitvoeren. Het naar tevredenheid uitvoeren van deze handeling wordt schriftelijk vastgelegd in een bekwaamheidsverklaring (bijlage 5). Zodoende wordt een zo optimaal mogelijke zekerheid aan kind, ouders en school gewaarborgd. Ook voor de verzekeraar van de school zal duidelijk zijn dat er zo zorgvuldig mogelijk is gehandeld. Dit betekent dat een leerkracht in opdracht van een arts

moet handelen die hem bekwaam heeft verklaard voor het uitvoeren van die medische handeling. Heeft een leerkracht geen bekwaamheidsverklaring dan kan hij bij onoordeelkundig handelen aangesproken worden voor de aangerichte schade. Het bestuur is echter weer verantwoordelijk voor datgene wat de leerkracht doet. Kan een bestuur een bekwaamheidsverklaring van een arts overleggen, dan kan niet bij voorbaat worden aangenomen dat de directeur onzorgvuldig heeft gehandeld.

Een bestuur dat niet kan bewijzen dat een leerkracht voor een bepaalde handeling bekwaam is, raden wij aan de medische handelingen niet te laten uitvoeren. Een leerkracht die wel een bekwaamheidsverklaring heeft, maar zich niet bekwaam acht - bijvoorbeeld omdat hij deze handeling al een hele tijd niet heeft verricht zal deze handeling eveneens niet mogen uitvoeren. Een leerkracht die onbekwaam en/of zonder opdracht van een arts deze handelingen verricht is niet alleen civielrechtelijk aansprakelijk (betalen van schadevergoeding), maar ook strafrechtelijk (mishandeling). Het bestuur kan op zijn beurt als werkgever eveneens civiel- en strafrechtelijk aansprakelijk gesteld worden.

Om zeker te zijn dat de civielrechtelijke aansprakelijkheid gedekt is, is het raadzaam om, voordat er wordt overgegaan tot medisch handelen, contact op te nemen met de verzekeraar van de school. Het kan zijn dat bij de beroepsaansprakelijkheid de risico's die zijn verbonden aan deze medische handelingen niet zijn meeverzekerd. Dat hoeft op zich geen probleem te zijn, omdat wanneer de verzekeraar van een en ander op de hoogte wordt gesteld hij deze risico's kan meeverzekeren, eventueel tegen een hogere premie en onder bepaalde voorwaarden (bijvoorbeeld een bekwaamheidsverklaring). Ten overvloede mag nog vermeld worden dat Opmaat een aansprakelijkheidsverzekering heeft afgesloten voor al haar scholen. Op de website van Opmaat wordt hierover meer informatie gegeven.

Mocht zich onverhoopt ten gevolge van een medische handeling een calamiteit voordoen stel u dan direct in verbinding met de huisarts en/of specialist van het kind. Bel bij een ernstige situatie direct het landelijk alarmnummer 112. Zorg ervoor dat u alle relevante gegevens van het kind bij de hand heeft, zoals: naam, geboortedatum, adres, huisarts en specialist van het kind. Geef verder door naar aanleiding van welke handeling de calamiteit zich heeft voorgedaan en welke verschijnselen bij het kind waarneembaar zijn. Bijlage 1

4. Acute situaties

Bij acute situaties, waarbij de EHBO'er op school een rol speelt, is een protocol- EHBO van toepassing. Dit protocol moet aanwezig zijn als onderdeel van het Arbo-beleidsplan op schoolniveau.

BIJLAGE 1

Het kind wordt ziek op school

Verklaring Toestemming tot handelwijze voor als het kind ziek wordt op school Het kan voorkomen dat een kind gezond naar school gaat en tijdens de schooluren ziek wordt, zich verwondt, door een insect wordt geprikt of iets dergelijks. In zo'n geval zal de school altijd contact opnemen met de ouders, verzorgers of met een andere, door hen aangewezen, persoon. Een enkele keer komt het voor dat deze personen niet te bereiken zijn. Als deze situatie zich voordoet dan zal de leraar een zorgvuldige afweging maken of uw kind gebaat is met een 'eenvoudige' pijnstiller of dat een arts geconsulteerd moet worden.

Als u met bovenstaande akkoord bent, wilt u dan dit formulier invullen.

Ondergetekende gaat akkoord met bovengenoemde handelwijze ten behoeve van: (Opmerking: als dit formulier gebruikt wordt bij het inschrijfformulier is gevoegd dan kan volstaan worden met de naam en groep). naam leerling:
groep: geboortedatum:

adres: postcode en plaats: naam ouder(s)/verzorger(s): telefoon thuis: telefoon werk: naam huisarts: telefoon:

Te waarschuwen persoon, indien ouder(s)/verzorger(s) niet te bereiken zijn: naam: telefoon thuis: telefoon werk:

Mijn kind is overgevoelig voor de volgende zaken (merknaam invullen)

- Medicijnen:
- Ontsmettingsmiddelen:
- Smeerseltjes tegen bijvoorbeeld insectenbeten:
- Pleisters
- Overige:

Wilt u eventuele veranderingen zo spoedig mogelijk doorgeven aan de directie van de school.

Het is zeer belangrijk dat deze gegevens actueel zijn. U bent als ouder is hiervoor verantwoordelijk.

Ondergetekende: naam:

ouder/verzorger:

plaats: datum:

Handtekening:

BIJLAGE 2:

Verklaring Toestemming tot het verstrekken van medicijnen op verzoek

Ondergetekende geeft toestemming voor het toedienen van de hieronder omschreven medicijn(en) aan:

naam leerling: _____ groep: _____ geboortedatum: _____
adres: postcode en plaats: _____ naam ouder(s)/verzorger(s): _____ telefoon thuis: _____ telefoon werk: _____ naam huisarts: _____
telefoon: _____
naam specialist: _____ telefoon: _____

De medicijnen zijn nodig voor onderstaande ziekte:

Naam van het medicijn:

Medicijn dient dagelijks te worden toegediend op onderstaande tijden:

Medicijn(en) mogen alleen worden toegediend in de volgende situatie(s):

Dosering van het medicijn:

Wijze van toediening:

Wijze van bewaren:

Controle op vervaldatum door ouder(naam):

Ondergetekende, ouder/verzorger van genoemde leerling, geeft hiermee aan de school c.q. de hieronder genoemde leraar die daarvoor een medicijninstructie heeft gehad, toestemming voor het toedienen van de bovengenoemde medicijnen:

Naam leerkracht: _____ ouder/verzorger: _____ plaats: _____ datum: _____

Handtekening:

BIJLAGE 3:

MEDICIJNINSTRUCTIE

Er is instructie gegeven over het toedienen van de medicijnen op:

(datum) door: naam: functie:

van: (instelling) AAN: naam: functie:

van: (naam school en plaats)

Verklaring Toestemming tot het uitvoeren van medische handelingen

Ondergetekende geeft toestemming voor uitvoering van de zogenoemde 'medische handeling' op school bij:

naam leerling:

groep: geboortedatum:

adres: postcode en plaats: naam ouder(s)/verzorger(s): telefoon thuis: telefoon werk: naam huisarts:
telefoon:

naam specialist: telefoon: naam medisch contactpersoon: telefoon:

Beschrijving van de ziekte waarvoor de 'medische handeling' op school bij de leerling nodig is:

Omschrijving van de uit te voeren 'medische handeling':

De 'medische handeling' moet dagelijks worden uitgevoerd op onderstaande tijden:

De 'medische handeling' mag alleen worden uitgevoerd in de hieronder nader omschreven situatie:

manier waarop de 'medische handeling' moet worden uitgevoerd:

Eventuele extra opmerkingen:

Bekwaamheidsverklaring aanwezig ja/nee

BIJLAGE 4:

INSTRUCTIE MEDISCH HANDELEN

Instructie van de 'medische handeling'

+ controle op de juiste uitvoering is gegeven op: (datum) Door: naam: functie:
van: (instelling)

Aan: naam: functie:
van: (naam school en plaats) Ondergetekende:
naam:

ouder/verzorger: plaats: datum:

Handtekening:

Verklaring Bekwaam uitvoeren van medische handelingen

Bekwaamheidsverklaring bij het uitvoeren van medische handelingen

Ondergetekende, bevoegd tot het uitvoeren van de hieronder beschreven handeling

verklaart dat,
(naam werknemer): functie:

werkzaam aan/bij:

na instructie door ondergetekende, in staat is bovengenoemde handeling bekwaam uit te voeren.

De handeling moet worden uitgevoerd ten behoeve van: naam leerling: groep: geboortedatum:

Het uitvoeren van bovengenoemde handeling is voor de leerling noodzakelijk wegens:

De hierboven beschreven handeling mag alleen worden uitgevoerd op de tijdstippen waarop de leerling op school aanwezig is.

De hierboven beschreven handeling moet worden uitgevoerd gedurende de periode:

Ondergetekende:

naam:

functie

werkzaam aan/bij: plaats: datum:

Handtekening:

BIJLAGE 5:

Richtlijnen, hoe te handelen bij een calamiteit ten gevolge van

- het toedienen van medicijnen aan een kind
- het uitvoeren van een medische handeling
- Laat het kind niet alleen. Probeer rustig te blijven. Observeer het kind goed en probeer het gerust te stellen
- Waarschuw een volwassene voor bijstand (of laat één van de kinderen een volwassene ophalen waarbij u duidelijk instrueert wat het kind tegen de volwassene moet zeggen)
- Bel direct de huisarts en/of de specialist van het kind
- Bel bij een ernstige situatie direct het landelijk alarmnummer 112 • Geef door naar aanleiding van welk medicijn of 'medische' handeling de calamiteit zich heeft voorgedaan (eventueel welke fout is gemaakt) • Zorg ervoor dat u alle relevante gegevens van het kind bij de hand hebt (of laat ze direct door iemand opzoeken) zoals:
  - . Naam van het kind
  - . Geboortedatum
  - . Adres
  - . Telefoonnummer van ouders en/of andere, door de ouders aangewezen, persoon
  - . Naam + telefoonnummer van huisarts/specialist
  - . Ziektebeeld waarvoor medicijnen of medische handeling nodig zijn
- Bel de ouders (bij geen gehoor een andere, door de ouders aangewezen persoon):
  - . Leg duidelijk uit wat er gebeurd is.
  - . Vertel, indien bekend, wat de arts heeft gedaan/gezegd.
  - . In geval van opname, geef door naar welk ziekenhuis het kind is gegaan.